

Critica literara a vazut, de regula, in pedagogul de scoala noua al lui Caragiale o caricaturizare veninoasa a dascalului servil cu “odraslele celor puternici, grosolan cu fiii din popor”, mai mult o scapare individuala decat un program sistematic de indobitocire prin educatie. Scriitorul “ridiculizeaza in tipul lui Marius Chicos Rostogan prostia didactica, slugarnicia fata de fetele simandicoase, badarania fata de cei umili si lipsa flagranta de decenta in expresie si buna cuviinta in aprecieri a profesorului nechemat” (Pompiliu Constantinescu). Nu am de gand sa contest aceste aprecieri, in buna masura justificate. Mi-am propus doar sa arat, pe scurt, ca personajul cu pricina poate fi cel putin la fel de bine inteles prin referire la cel de la care imprumuta faimoasa metoda de predare si raportare la elevi, anume Johan Heinrich Pestalozzi. “Ca-z asta doara e metoda lui Pestalotiu”

Dascalul elvetian de la care se revendica Rostogan a fost unul din cei mai influenti pedagogi ai tuturor timpurilor. Ideile sale, inspirate de romantismul antropologic al lui Rousseau, au fost preluate in sec XIX de mai toate tarile occidentale si, dupa cum arata Caragiale, inclusiv de Romania. Metoda sa ignora textele si lecturile (Pestalozzi abia putea sa citeasca, dar nu considera asta un handicap deoarece credea ca deficienta il poate apropia de elevi), insa punea accent pe dezvoltarea abilitatilor personale prin diferite experiente, ceea ce nu constituie o surpriza avand in vedere ca presupozitia sa fundamentala era bunatatea omului de la natura, copiii fiind, desigur, cei mai buni. Roger de Guinips, unul din elevii care a trecut prin mainile lui Pestalozzi, ne-a lasat o descriere a unei zile de scoala in custodia celebrului educator: “nicio

lectie nu dura mai mult de o ora si toate erau urmate de un interval in care clasele se schimbau. Unele lectii constau in exercitii de gimnastica sau lucru manual sau gradinarit. Ultima ora a zilei de scoala era libera, in care fiecare copil putea sa faca orice dorea”. Nu putem sa nu remarcam ca elevii din clasa lui Rostogan sunt vag alfabetizati.

In aceste conditii, cineva se putea intreba ce nevoie mai era de educatie? Or, aici apare inclusiv problema principala a “distinsului nostru pedagog absolut”, Marius Chicos Rostogan, deoarece Pestalozzi promova o metoda prin care, sustinea el, ii putea face pe cei saraci sa isi accepte conditia fara sa puna in pericol elitele financiare si politice. “Cu metoaghele mogherne, totul zace numai in aplicatiune”, zice Rostogan.

Potrivit lui Pestalozzi, educatia trebuie sa aiba rolul social de a-i pregati copilului viitorea pozitie pe care urmeaza sa o ocupe in societate, de a putea obtine satisfactii din munca prestata, indiferent cat de joasa ar fi ea. Conditionare psihologica, in toata regula. “Educatiunea printipiala mai apoi ne obliga la respect catre cei mari si la infatisare moghesta”, declara pedagogul lui Caragiale.

Prin indobitocirea cu ajutorul “educatiei” (sport, carti de colorat, muzica, descoperirea sinelui si plimbari prin natura) se putea realiza un blocaj foarte eficient in calea tendintelor de mobilitate sau convulsie sociala. Doar ca un amanunt de culoare, ar trebui amintit ca pedagogul elevetian facea parte din conspiratia Iluminatilor bavarieni, printre ale caror obiective se numarau subminarea educatiei, religiei si regimurilor traditionale.

“Pestalozzi dorea o educatie practica pentru noul proletariat si era privit favorabil de elite pentru ideea sa ca “saracii trebuie educati pentru saracie”. El ii folosea pe acesti copii ca pe niste porcusori de guinea si a incercat pe ei tot felul de metode neortodoxe. Metoda sa a fost aplicata de socialisti, comunisti, prusasci, americani, chiar si leninisti si stalinisti – o singura masura pentru toti” (Terry Melanton).

Asa ca, departe de a fi doar expresia unui slugarnicii si arogante tipice pentru obiceiurile locale, Marius Chicos Rostogan deruleaza, in felul sau, ce-i drept, un program de conditionare sociala in toata regula, la scara redusa, dar nu mai putin nociv. Principala urmare o constituia instituirea unui puternic sentiment de casta in randul elevilor sai, triati abrupt, fara niciun apel la merite si aptitudini, in doua clase sociale distincte.

Rostogan, elevul lui Pestalozzi

Scris de Ninel Ganea

Miercuri, 29 August 2012 21:34

“Datoria ni-i sa luminam jeneratiunile june”, incheia pompos Rostogan lectia in fata doamnei Ftiriadi. {jcomments on}